

FUKAZAVA HICSIRÓ
KÓSUI BÖLCSŐDAL

FORDÍTOTTA
SZ. HOLTI MÁRIA

FUKAZAVA HICSIRÓ
KÓSUI BÖLCSŐDAL

深
淵
四
士
羊

EURÓPA KÖNYVKIADÓ

1968

VÁLOGATTA
ÉS A SZÖVEGHŰSÉGET ELLENŐRIZTE
HANI KJOKO

KOREAI SZERENÁD

Azon a reggelen San-Sang gondosabban fésülködött, mint máskor; nem a mindennapos rongyát vette fel, hanem a fehér selymet öltötte magára. Ez a fehér selyemruha már alaposan megsárgult, talán eladni sem lehetne, pedig micsoda drága holmi volt ez valamikor! Most, ha felveszi, biztosan kinevetik ebben a sárgává fakult rongyban! De mégis felveszi, nem azért, mert ez az egyetlen kimenő ruhája, hanem mert lelki fülével szinte hallja, amit mondanak majd. Valahogy így: „Ajaj, Pe asszony, micsoda drága holmi lehetett ez valamikor!” „Na, nem olyan borzasztó... régi ócskaság! Bezzeg, ha tudnád, mennyibe került annak idején!” Mert hát csak az ilyen beszélgetések szépítik meg az életét.

Magával viszi a fiát, Szun-Szokot is. Szépen megtörli az arcát; őt bárhová elviheti szutykos göncében, még csak öt-éves. Legszívesebben magával vinné a lányát is, a tizen-négy éves Csun-Hit, de ekkora lány bizony nem mehet ki akárhogyan. Egyébként is, szolgál Csóéknál, menjen csak a dolgára.

Lassan elkészült. Hátára kötötte a fiát. Ahogy kilépett a házból, megijedt: ennyire megsárgultnak azért mégsem képzelte a ruháját! „Meg kell adni, ami régi, az régi” – mondogatta magában elbizonytalanodva. – „Ez a sorja annak, ha egy asszony magányosan nevel két gyereket... Az lenne a furcsa, ha kiöltözködnék” – gondolta diadalal.

Cső sógorasszony háza előtt vitt az útja. Megérezte magán Cső leelkedő tekintetét. Elfordult, szaporábban lépett – de hiába, az asszony csak utánakiabált:

– Hová, hová, szomszédasszony?

San-Sang visszafordult, de nem nézett sógorasszonyára.

„Hihi – nevetgélt magában –, hogy fúrhatja az oldalát! úgyis olyan minden lében kanál... Igaz, meg is mondhatnám neki.” – Tekintetét a földre sūti, amint elmormogja:

– A tikfaerdőbe.

Szerencsére, Cső nem hallotta meg morgását, de azért senki nem vethetné szemére, hogy még csak nem is válaszolt. Megkönnyebbülve cipelte tovább a fiát.

A felvégen Ri apóval találkozott össze. Lehajtott fejvel sietett el mellette, de alig hagyta el, az apó is megakasztotta:

– Hová, hová, így, a fiaddal?

San-Sang visszafordult:

– A szomszéd faluba, a tikfaerdőbe – suttogott ismét az út porába. Mert azt senki ne merje a szemére vetni, hogy nem válaszol, ha kérdezik.

A szomszéd falu határában emelkedett az út. Ahogy felért a magaslatra, elfordult a közeli tikfaerdő irányába. Vagy ötven fa sorakozott ott, a másik dombon. Az erdő szélén észrevette a házat, melyet az erdőtulajdonos Pek adott nemrég bérbe.

Beért az erdőbe. A verőfényben a császárfa hatalmas levelei csillogtak mint megannyi óriás zöld legyező.

Bejárta az erdőt, aztán ennyit mondott hátán mocorgó fiának:

– Még nincs itt senki.

Kíváncsian várta, mikor jönnek. De nem mutatkozott senki. Hirtelen nagy kedve támadt bemenni abba az erdei házba. Néhány perccel ezelőtt elájult volna még a gondolatától is! Elcsodálkozott ezen a hirtelen hangulatváltozáson.

A ház közelébe lopakodott, ott leült egy kőre, és leoldotta hátáról a fiát. Bentről mosás, edénymosogatás zaja halatszott. Ismerte ő azt a házat, mint a tenyerét.

– Nézd, ez a ház a miénk volt valamikor – mutatta fiának az épületet.

Maga is csodálta a könnyedséget, ahogy kiejtette ezeket a szavakat. Hirtelen visszatért az önbizalma. Az erdőre mutatott:

– Miénk volt az egész tikfaerdő is.

– Meg ezek a csudanagy levelek is? – kérdezte a kisfiú ámuldozva.

– Igen, fiam. De nemcsak a levelek, hanem a földben indázó hosszú, erős gyökerek is. Öt éve ennek. – Borsódzó háttal pillantott a házra.

Gyorsan felállt. Félt, észreveszik a házból.

Megindultak felfelé a dombon, aztán egy újabb útszéli kőnél megpihentek. A házacska teteje innen is jól látszott; ilyen messziről már zavartalanul, szégyenkezés nélkül nézegetheti.

Messze, a látóhatár alján, ott lebegett a Déli Kapu azurkék teteje. Késő őszt volt. Az erős délelőtti napfény bántotta San-Sang szemét. Arcát ruhája szélébe rejtette. Az erdőben még néma csend uralkodott, pedig Pek úr, az erdő gazdája, mára hirdette meg az erdő kiirtását. A fák eladásának időpontja is mára volt kitűzve.

Öt évvel ezelőtt San-Sang mindig nyugtalan lett, valahányszor a Déli Kapu felé révedt a tekintete. Ott volt férjének a kocsmája.

Alighogy megnyitotta a városban a kocsmát, kezdett otthonról kimaradozni.

A férfi régi álma volt a kocsmá; azelőtt még ő is sóvárogva pillantgatott a Déli Kapu irányába. San-Sang akkoriban negyvenes éveinek elején járt, férje egy évvel idősebb nála.

Ke-Csin a házukra, erdejükre harminc ezüstöt vett kölcsön Pek úrtól, hogy megnyithassa a kocsmát. Fél évig ment is jól az üzlet, talán húsz ezüstje is összegyűlt, és már számolgatta a napokat, mikor törlesztheti a kölcsönt. És ekkor kezdett kimaradozni.

Nemsokára arról suttogtak széltében-hosszában, hogy Ke-Csinnek szeretője van. Akik csak megfordultak a városban, telebeszélték az asszony fejét: Ke-Csin úgy jár a mosogatólánnyal, mint a feleségével. San-Sang már előbb is gyanakodott a lányra, de alig akarta hinni, hogy a dolog ilyen rövid idő alatt ennyire elfajult volna.

Zárás után még vagy két órát kellett Ke-Csinnek hazáig gyalogolnia. Nemegyszer hajnalban ért haza.

Azon a bizonyos estén is aggódva várta haza San-Sang a férjét. Ágyából, félig leeresztett pillái mögül leste a hazatérő Ke-Csint. Láta, hogy büntudatos arccal lopakodik a szobába. Undorodva fordult a fal felé. „Jó dolgában a kutya is megvész” – mormolta.

A férfi hallgatott, egyetlen szó nélkül befeküdt a lányá ágyába. San-Sang lelkiismeret-furdalást érzett: talán igazságtalan vele szemben. De annál inkább ki kell belőle szedni az igazságot. Megfordult:

– Nem szégyelled magad a ringyód miatt?

– Nem ismerek semmiféle ringyót.

San-Sang valamivel nyugodtabban folytatta:

– Ha így van, ne haragudj meg rám. De mondj el mindent.

Ke-Csin alvást színlelt. San-Sang is hallgatott.

A férfi másnap délig aludt.

San-Sang ismét nyugtalan lett. Mikor a férfi útra készen állt, rákezdte:

– Jó dolgában a kutya is megvész!

Ke-Csin elengedte a füle mellett felesége megjegyzését. San-Sang ebből ösztönösen is megértette: a férfi hazudott.

– Hazudj csak! Ezért még fizetni fogsz!

A férfi elment, pillantásra sem méltatta.

Aznap éjjel már nem ment haza.

San-Sang egész nap sírt. Elhatározta, este kifaggatja a férjét, és megígérteti vele, hogy visszatér hozzá.

Este lefektette a lányát, magának és a férfinak nem ve-

tett ágyat. Várt.

Nagyon későre járt, mikor meghallotta a férfi lépteit. Indulatosan támadt rá:

– Milyen lehet az az ember, aki olyan nővel hál, akiről a vak is látja, hogy ringyó?

Ke-Csin hallgatott.

– Milyen lehet az az ember, aki piszkos alsóban jár haza? Miért nem mosakszik meg az az ember előbb a patakban?

Ekkor halántékára lecsap a férfi ökle.

San-Sang nem hagyja magát:

– Engem nem fogsz az orromnál fogva vezetni! Ha nem hagyod abba, összetöröm még a csontodat is!

Ke-Csin elnémult. Az éjszaka San-Sang jajgatásától, átkozódásától volt hangos.

Délben a férfi elment. Soha többé nem tért meg.

A kocsmába azontúl San-Sang bejárt – nagy hassal. A Szun-Szok fiút hordta. A férfi egyre gorombább lett; igyekezett tudtukra adni, látni sem kívánja őket. San-Sang már régen megérezte, hogy férje teljesen megváltozott: kegyetlen, szívtelen emberré lett. Most is csak azért járt a kocsmába, hogy megpróbálja visszaszerezni. Valahányszor a kettejük dolgára terelte a szót, a férfi mindent tagadott.

Ezekután már csak az maradt, hogy San-Sang megtegye az utolsó lépést is. Pek úr segítségével egy szép hajnalon tetten érte őket a kocsmá belső ivójában. Ke-Csin halál-sápadt lett, bocsánatot kért. Megígérte, hogy elküldi a lányt, és nemsokára Pek úr kölcsönét is visszaadja.

Csakhogy ez ígéret volt. Ke-Csin eltűnt a lánnyal. A kocsmá idegen kézre került. Azóta laknak San-Sangék a faluban, mostani házukban.

Válásuk utáni negyedik télen látta viszont a férjét. A Déli Kapu közelében, a folyónál. Halott volt. Rongyokban feküdt, feje a folyócska jegén pihent. San-Sang közben hallotta, hogy a lány elhagyta Ke-Csint, és a kocsmá új

gazdájának a szeretője lett. Többen is látták, amint Ke-Csin a vendéglő körül kószált. Akár egy kőbor eb.

– Ahelyett, hogy hazajöttél volna – mondta San-Sang, a holtat nézegetve.

Felállt. A ritkás felől emberi hangok hallatszottak. Megtörülte fia verejtékes homlokát, és elindult a hangok irányába. Négy vagy öt napszámos beszélgetett. Megkérdezte, látták-e Pek urat?

– Nemsokára itt lesz. Mink is öt várjuk.

Olyan magától értetődően mondták, pedig San-Sang számára ezek igen rettenetes szavak voltak. No, nem mintha várta volna, hogy mást mondjanak, de ezek a szavak szíven ütötték. Pek úr maga nem nyúl fejszéhez, ezek vágják majd a fát, ezek a napszámosok, ha majd Pek úr megérkezik. Már-már kimondta: „Bár soha ne is jönne!” – de sikerült összeszorítania száját. És az erdő kivágását is szeretne volna végignézni. Megszólalt:

– A Pek úr föltétlenül kijön.

Újabb hangok hasítottak a csendbe: felbukkant Pek úr, jó tizedmagával volt. Favágókkal jött az erdei ösvényen. San-Sang leroskadt az út szélére, arcát elfordította. Ahogy a beszélgető csapat elhaladt előtte, Pek úr megállt, és odaszólt neki:

– Hát te is itt vagy, kedves San-Sang? Csak nem engem keresel?

– Ó, köszönöm... nem... semmi! Éppen csak szerettem volna látni, hogyan döntik ki a fákat – válaszolta égő arccal, elfordulva. Kűszködött, hogy leplezze felindultságát.

Pek úr az eget kémlelte.

– Szerintem ez a legvastagabb fa – mondta a mellette álló munkásnak, és egy fára mutatott.

San-Sang is felnézett a fára. Magában bölintott. „Valóban ez a legvastagabb fa a mi erdőkben...”

– Á, van arra még nagyobb is – szólalt meg az egyik munkás.

San-Sang gondolatban hozzátette: „Talán még annál is nagyobb...”

Pek úr és kísérete megindult a hang irányába.

San-Sang hallotta, mint vitatkoznak a legvastagabb fáról. Most fűrészelnék. Felkerekedett, a favágók közelében ült le. Szun-Szok még most is aludt a karjában. Elnézte, mint ontja a fűrész a zöldesfehér port. A majd öles átmérőjű fa törzsébe a fűrész ferdén vágott bele. San-Sang megszólalt:

– Nem látjátok, hogy a fűrész ferdén húz?

– Annyi baj legyen! – mondta nevetve az egyik favágó, és elengedte a fűrész. – Élő fánál nem is lehet másként.

Elfordult. Miért is lenne fontos, hogy az a fűrész egyenesen húzzon?

– Mintha napszámban báméskodnál itt – kiáltott rá egy másik munkás –, pedig ezek a fák már rég nem a tiéd!

Összerezzen. Ilyet csak Pek úr mondhat. Eddig az erdőtulajdonos büszkesége töltötte el ezekkel az emberekkel szemben, csak Pek úr előtt szégyenkezett.

– Jól beszélsz – válaszolta. – Már nem a miénk az erdő.

– No, csak nem sajnálsz? Úgy nézed ezeket a fákat – jegyezte meg egy másik favágó.

A kérdés felháborította. Gúnyosan, kérdéssel vágott vissza:

– Ha már éppenséggel vissza akarjátok nekem adni, én elfogadom, miért ne?

– Még mit nem, te szerencsétlen nőszemély?! – förmedt rá az egyik favágó. – Amit egyszer kiengedtél a kezedből, ahhoz immár semmi közöd.

San-Sang arra gondolt ijedtében, hogy ezek az emberek lenézik. Okosabbnak vélte hát hallgatni.

Egymás után haltak az erdő fái. San-Sang ébresztgetni kezdte a fiát:

– Nézd csak... Már megkezdték.

Szun-Szok lassan felnyitotta a szemét, és tétován körbe-pillantott. San-Sang igazi gazdatekintettel méregette a hajladozó hátakat, megfeszülő karizmokat.

Valahol a hátuk mögött lárma támadt. San-Sang megfordult. Láta, hogyan inog meg egy óriás fa.

– Nézd, kisfiam, az a fa mindjárt a földre zuhan – magyarázta Szun-Szoknak.

– Menjetek már az útból! – kiáltott rájuk valaki.

Fülsiketítő robajjal közvetlen közelükben nyúlt el a fa-óriás. A halványzöld, szép levelek tépázottan sirtak. San-Sang ijedtében felállt, és az erdei ösvény legtávolabbi pontjára húzódott. Azon töprengett, hány fa dőlhetett már ki. Nézte a távoli felhők fehérségében vibráló Déli Kapu cserepeit. A csillogó, kék tető alatt a piros színű gerendák evőpálcikákként sorakoztak. Öt esztendővel ezelőtt ugyanígy nézegette a tetőt, közben a mosogatólányt átkozta magában. Immár a férje is meghalt, az erdő fáit nemsokára elhordják innen, lassan semmije sem marad. Selyemruhájának lábát verdeső gyűrött szegélyét nézte. Ez az utolsó rongya, olyan ócska, talán fel sem veheti többé. Olyan sárga már! Semmije sincs, nem is kíván már magának semmit a földön. Csak néz, de nem lát semmit; a Déli Kapu kék cserepei a felhőkben lebegnek. – Micsoda szép tető! – sóhajtott fel elérzékenyülve. Megpróbálta felültetni a fiát. Hátha megmutathatná neki is a nagy Kaput.

– Nézd, milyen szép az a cseréptető! – magyarázta. – A Pek úr háza is cserepes, és az én apámék is olyan házban laktak. Szóval, már a te nagyszüleid...

Szun-Szok feleletül énekelni kezdett egy régi-régi dalt a cseréptetőről:

*Jaj de szép,
ó mi szép
a cseréptető!
Viskóm nem cserepes,
rohadt szalma a
teteje –
Jaj de szép
a cseréptető!*

– Tudod – folytatta San-Sang –, csak a gazdagoknak lehet cseréptetős házuk. De gazdagok voltak ám az én szüleim is! Igaz, a házukat elmosta valamikor az árvíz. – Így oktatta a fiát, behallgatott a csendbe, és felállt: – Már elmúlt dél, ebédelni mentek... Menjünk mi is. Veszünk valamit.

Hátára vette Szun-Szokot, és elindult a völgy felé. Ellenállhatatlan vágyat érzett, hogy a Déli Kapuhoz zárando-koljon. Közben egyre beszélt a kisfiúnak:

– Öreg este lesz, mire végeznek az összes fával.

Egy ideig céltalanul kószáltak. Vettek valami édességet, azután vizet ittak. Megérkeztek a Déli Kapuhoz, de San-Sangnak ott nem volt maradása. Visszafordultak. A halálra ítélt fák nyugtalanították.

Mire visszaértek a dombra, a hatalmas területet már letarolták.

– Elkéstünk. Mind kivágták.

San-Sang az alábukó napot nézte.

Aztán, mintha eltévedtek volna a városban, olyan sokáig kószáltak összevissza.

– Menjünk a Pek úr házához, biztosan oda hordták – mondta a fiának.

Pek úr háza a domb túlsó oldalán állt. A ház előtt a fa szépen felrakva, a kertet megtöltötték a mulatozó-áldomásozó favágók. A házból kiáradó fényt olajos-feketén verték vissza a tető cserepei. Megszámolta az összerakott fát. Öt-

venhárom fatörzs. Így, egymásra rakva, valahogy nagyon kevésnek rémlett.

– Itt van előttünk az egész erdő.

Túl a farakáson éneklés, nevetgélés. Már jócskán behihattak. San-Sang leült a farakás tövébe, fiát egyre a hátán tartotta. Fáradt lábát akarta megpihentetni. Az egyik favágó a kertben rázendített az Arirang-hágóról szóló dalra:

*Ha megcsaltál, elmehetsz,
messzire úgysem érhetsz!
Atkom lábad törje ki
a mérföldkő tövében!*

A refrént már mindnyájan, közösen énekelték rá:

*Arirang-hágón, sej, hágón,
Arirang-hágón át nem mész!*

Ó, bárcsak a cseréptetőről szóló dalt hallotta volna! Annyi biztos, neki már ebben az életben nem lesz cseréptetős háza. Nemhogy zsindeyes háza, de még a betevő fatalja is jó, ha meglesz – cselédkedésből. Neki már az elég, ha a cseréptetőről szóló dalt hallja. A dal hallatára mindig jókedve kerekedik. Benn a kertben már elővették a hosszúdobot, a lárma még növekedett:

*Arirang-hágón, sej, hágón,
Arirang-hágón át nem mész!*

Hiába várta a cseréptetőről szóló dalt. Az Arirang-hágó újabb strófái következtek.

Azután elkövetkezett ez is:

*Bő aratás jó,
nyár közeleg.
Pek úr földjére
immár beköszönt.
Pek úré lesz a
gazdag aratás.*

Aki ezt énekelte, könnyek közt énekelt. San-Sang nagyon boldog volt. Kíváncsi lett az éneklőre magára. Mert az csakis olyan ember lehet, akinek nincs mit várnia a gazdag aratástól. Ezért tud így, igazán szívből énekelni. Ha nincs földje, mit jelenthet számára egy gazdag aratás? Megesküdött volna, hogy az a napszámos éneklés közben a háztető villogó kék cserepeire függeszti a szemét. Fölállt, hogy jobban láthassa; úgy nyújtogatta nyakát a farakás mögül. Ekkor a munkások rákezdték a cseréptetőről szóló dalra:

*Jaj de szép,
ó mi szép
a cseréptető!
Viskóm nem
cserepes,
rohadt szalma a
teteje –
Jaj de szép
a cseréptető!*

Körbe ültek, kuporogva énekeltek, kórusban jajongtak-zokogtak.

Pek úr ezalatt benn a szobában sirt, sirdogált – a jó aratásról szóló dal hatotta meg ennyire. Meghatottságában sirt: neki, neki hoz dús kalászt a mező, tőle irigylik a cseréptetőt!

*Bő aratás jő,
nyár közeleg.
Pek úr földjére
immár beköszönt.
Pek úré lesz a
gazdag aratás.*

A kör közepén eszeveszetten jajgatott a hosszúdob; San-Sang nyaka a dal ritmusára hajladozott:

*Pek úré lesz a
gazdag aratás.*

Mellében valami megforrósodott az örömtől, a meghatottságtól. Úgy érezte, ő is énekelt a favágókkal. Mellkasa kitágult, szomorúsága elillant. Azonnal ki kell sírnia magát. Ellépett a farakástól, néhány lépést tett a ház mellett. Eszrevette a ház tulsó oldalán felvert ponyvasátrat. „Hogyne – magyarázta magának –, hiszen Pek úr fia itt tartja az eljegyzését!”

A sátor mélyén színes, virágmintás gyékények. Különféle ételek a földön – mind-mind az asszonyok hordták össze.

– Sirj, kisfiam, bögj! Jön a gazdag aratás éve! – biztatta könnyek közt Szun-Szokot hazafelé menet, a dombon.

– Anyám, miért kell félnünk a bő aratástól? – kérdezte Szun-Szok.

– Bő aratás? Ugyan! Ha jönne is, csak másoknak. A mi aratásunk könnyekből van, a mi aratásunk az irigység...

– San-Sangot zokogás rázta.

Szun-Szok nem hagyta annyiba:

– Mondd, anyám, nekünk igazán félnünk kell ilyenkor?

– Nem. Nekünk csak sírnunk kell, sírnunk és énekelnünk szakadatlan a gazdagságról szóló dalt.

A kisfiú énekelni kezd:

*Bő aratás jó,
gazdag aratás.
Bő aratás jó
Hátgerinc-kapunál.*

Mig énekelt, az anyja a vállát simogatta. San-Sang zokogva lépkedett mellette. Szun-Szok lopva anyja arcát leste.

*Szemöldök szőréből
gazdag az aratás –*

A sűrű felhős égen a Göncöl valamennyi csillaga ragyogott. San-Sang nem látta ezeket a csillagokat.

Otthon a kislány, Csun-Hi, várakozott rájuk.

– Láttátok, mikor kivágták a fákat? – fogadta őket türelmetlenül a küszöbön.

– Na hallod – mormogta San-Sang –, hiszen azért mentünk.

– Én is szerettem volna elmenni – sóhajtott Csun-Hi. Kívülről megzörgették az ajtót.

– Nézd meg, ki jött – mondta az asszony megfordulva.

– Talán a Kimék fia... Már az előbb is itt volt.

– Ez a fiú meg mi a fenét keres itt? – dohogott félhangon San-Sang. – Kim fiának ebben a házban semmi keresnivalója! Semmi keresnivalója itt annak a fiúnak, aki tolvajlásért ült. Éppen mostanában engedték ki. Hiába szomszédok, semmi közünk egymáshoz!

– Az előbb azért jött, hogy megkérje a kezem.

San-Sang a fiához ugrott, és Csun-Hire meredve dadogta:

– Szun-Szok, hallottad, mit mondott a nővéred?

San-Sang elsápadt a dühtől.

Az ajtón kitartón dörömbölnek.

– Itthon van-e már Pe asszony? – Kim fia állt az ajtó mögött.

– Dehogyan van itthon! – rikácsolta San-Sang. – És ha megjött volna? Mit akarsz? Ez az én házam!

San-Sang felállt, és kitarta az ajtót. A fiú a falnak támaszkodott, elhúzódott az ajtóból. San-Sang kidugta a fejét:

– Csak tudnám, mi szél hozott erre!

Kim fia, zavarában, a falhoz lapult, úgy nyögte:

– Szeretném megkérni Csun-Hi kisasszonyt...

– Hallod-e ezt, Csun-Hi? Még meg se melegegett itthon a börtön után, máris feleségül akar venni?

Bánta, amit mondott. Nem kellett volna felemlegetni a börtönt. Ettől még jobban fejébe tolult a vére. Teli torokból kiabálta:

– Nahát, hogy miket ér az ember! Csun-Hi! Hallod-e? Legjobb lenne arra kérni a vőlegényed, hogy legközelebb téged is vigyen magával – mondta, és becsapta a fiú orra előtt az ajtót.

Visszament, leült a lánya mellé, azután még egyszer kiszólt:

– Elhordd magad!

A fiú még ott téblábolt az ajtó mögött. Egy idő múlva feje megjelent az ajtónyílásban, de akkor Csun-Hi támadt rá ültéből:

– Te dög! Százszor inkább a halál, semmint egy tolvaj felesége legyenek!

San-Sang ezúttal higgadtan megszólalt:

– Gondold meg, kedves fiam, én cseréptetős házban születtem. Miénk volt a Pek úr erdeje is. Hogy juthatott eszedbe ilyen vakmerőség, hogy megkérdezd a lányom kezét?

Szóból ért az ember, és a Kim fiú feje eltűnt az ajtóból. Léptek hallatszottak. Hogy elment, San-Sang megnyugodott. De nem ám Csun-Hi! Micsoda szégyen ez rájuk, ez a megkérés!

San-Sang másnap a lánya költögetésére ébredt. Csun-Hi az ajtó felé mutogatott:

– Hallgasd csak, anyám. Beszélgetnek kinn.

Olyan szavak röpdöstek, mint „ellopták” meg „mind megették”, meg olyanokat is mondtak, hogy „hiába is lenne az ember gyerekének akár száz csirkéje is” ... Úgy négyen-ötven lehettek, asszonyok a szomszédságból. Mi lehet ez? – töprengett San-Sang.

– Hogy micsoda szemtelen ez a Pené!

San-Sang megrémült. Ezek nem is beszélgetnek, egyenesen hozzájuk intézik, amit mondanak.

Kimászott az ágyból, és sarkig tárta az ajtót. Vagy hat asszony állt ott, valamennyi a szomszédságból, háttal az ajtónak. Csak Csö sógorasszony nézett feléje. Hirtelen bevágta az ajtót.

– Mit jajgatnak ezek itt kinn? – kérdezte Csun-Hitől.

– Azt mondják, elloptuk a csirkét, és megettük.

– Csak nem ránk kenik?

– Éppen ezt akarják.

– És micsoda felhajtást csinálnak! – hüledezett San-Sang.

Kinn éppen azt rikácsolta valaki, hogy az ember gyerekének lehetne akár ezer csirkéje is, neki magának akkor se maradna.

Erre már ki kellett csapni az ajtót. Csö sógorasszony tekintete meredt rá.

– Mit akartok? – kérdezte San-Sang.

– Hogy nem sül le a pofátokról a bőr!

– Nagyon sajnálom, hogy nekem ilyen a pofám – felelte San-Sang indulattal. – De azt hiszem, még mindig rendezőbb, mint a tiéd!

– Micsoda?? – közeledtek az asszonyok.

– Csak azt mondtam, hogy az én ocsmány pofám még mindig különb, mint a tiétek.

Cső sógorasszony elemében volt, San-Sang orra előtt hadonászott:

- Ez a pofa? Ennyire beképzelt vagy?
  - Mit csináljak, ilyenek születtem.
  - És a tolvajság, ugye, az is veled született?
  - Mármint hogy én tolvaj vagyok?
  - No nézd az álnok teremtésit! Megetted a csirkémet!
- harsogott a sógorasszony.

San-Sang megdöbbenése nőttön-nőtt.

- Hogy még ilyen! Hogy én loptam volna el a te csirkédet! - és San-Sang leköpte a sógorasszonyt.

- Na, majd meglátjuk, mit mondasz - kapta el a sógorasszony San-Sang kezét. - Jössz velünk.

- Nagyon szívesen. - Kilépett, sógornője vonszolta magával. A többiek követték.

A kert egyik sarkában álltak meg.

- Mi ez? - mutatott Cső a földre.

Friss nyomok: mintha csirketollat ástak volna oda!

- Ezt meg mikor csinálhatták? - álmélkodott San-Sang. Már értett mindent.

- Honnan tudjam? Honnan tudnám, mi ez? - kérdezte, és elfordult.

Cső nem tágitott:

- Tegnap este eltűnt egy csirkém. Itt a tolla.

- Nekem semmi közöm a csirkédhez - vágta rá San-Sang. Magában Kim fiára gyanakodott.

- Micsoda arcátlanság! - lármáztak a többiek.

- Csun-Hi! Csun-Hi! Te tudsz valamit?

- Ez mióta van itt? Soha nem láttam.

San-Sang beszaladt a házba, elővezette a fiát, őt is megkérdezte fennhangon:

- Szun-Szok, te szórtad ide a tollat?

A fiú nem is figyelt anyjára. San-Sang egyre kérdezgette, de csak annyit mondott, hogy „Nem mi voltunk”.

San-Sang megragadta a lánya kezét, magával húzta a

házba. Az asszonyok egészen az ajtóig követték őket, és tovább lármáztak.

San-Sang tehetetlen dühében lekuporodott. Már indulnia kellett volna a gazdáihoz, de elment a kedve mindentől.

A láрма csak nem akart szünni. Újabb és újabb asszonyi hangokra lettek figyelmesek. San-Sang arra gondolt, azért merik így megalázni, mert nincsen férje. De nincsenek meg többé egykori erdejük tikkái sem, azokat is elvitték. Egyre magánosabb, védtelenebb. Felállt, szeretett volna egy hatalmasat üvölni az ajtóban:

„Ne lármázzatok! Azért, mert magányosan élek... azért még nem kell engemet lenézni!”

– Mert nincsen férje... – ismételte Csö sógorasszony.

– Éppen ezért, mert nincsen férje, éppen azért vészett meg... – mondogatták vihorászva itt is, ott is.

– Férje az nincs, de van fia! – harsogta túl a lármát Csö.

San-Sang elfehéredett. Ekkora aljasságra nem számított, bár érezte, ő is többet mondott, mint amennyit szabad lett volna. Nem, ezután már nem szól egy szót sem.

Künn mocskolódnak az asszonyok.

San-Sang a fiára nézett, aztán legyintett, mint aki mutatni akarja, hogy kár egyetlen szóra is odafigyelni. De hogy is érthette volna meg a kisfiú, hogy mi történik? A szíve elszorult ekkora gyanútlanlanság, ártatlanság láttán. Rettenetes indulatok támadtak benne. Hogy gyűlölte azokat ott kinn! Újra kidugta a fejét:

– Nem szégyellitek magatokat? Így hazudozni, rágalmazni!

Becsapta az ajtót, csak úgy rengett. Visszakuporodott a helyére. Egyre az járt az eszében, hogy a tettes csak a Kim fia lehet; de mit csinálhat, ő nem látta. Egy kis ideig hallgatott. Kinn még egyre fűjték a nótát, hogy neki nincsen férje, meg így, meg amúgy, míg türelme fogytán, ismét kiment:

– Legalább csendesen mocskolódnátok! Ha akarjátok, nyitva is hagyhatom az ajtót, nehogy betegre kiabáljátok magatokat.

Visszament, de kinn csak nem csillapult a lárma. A nyitott ajtón beáramló szavak egyre fülsiketítőbbek lettek. Védekezésből arccal a vackára vetette magát. Lánya már hosszú ideje a falnak támaszkodik. Fejét lehorgasztotta. Ez a Csu-Hi is jobban tenné, ha a maga módján védekezne, például a párnába fúrná a fejét.

Cső még egyre Szun-Szokot emlegette. Nem, neveznék őt inkább tolvajnak, semmint még egyszer ezt hallja! Kintantorgott az ajtó elé:

– Hagyjátok már abba, inkább nevezetek tolvajnak...
– nyögte. És ekkor, mintha nagy tehertől szabadult volna.

Cső odalépett hozzá és megrázta:

– Szóval te vagy a tolvaj, ugye? Akkor kövess meg bennünket!

Az asszonyok kórusban helyeseltek. San-Sang lekuporodott, arcát a földhöz érintette. Bocsánatot kért. Így véget vet a szörnyű rágalomnak. Dörgött az asszonyi lárma, már a saját zokogását sem hallotta.

Végre kitisztult az udvar. San-Sang bement. Csun-Hi a földön kuporgott, fülét betapasztva. Könnyedén odaszólt a fiához:

– Na, Szun-Szok, ezen is túl vagyunk.

Csun-Hi egész nap a földön hevert. Mozdulatlanul, előrebukva. Szótlanul feküdt mellette anyja és öccse. A kisfiú elaludt. Az utca csendjét időnkint lépések zaja verte fel.

Éjszaka San-Sang felkelt. Magára öltötte fehér selyemruháját, és kilépett az utcára. Kószált a ragyogó csillagok alatt.

Bokuék háza előtt állt meg. Bokuékkal jóban volt. Körülkémlelt, látja-e valaki, azután a tyúkólhoz lopakodott. Az ól vékony bambuszfalából fél kézzel kitért egy rudacs-kát, aztán vaktában megragadott egy tyúkot. Kihúzta.

Az állat szárnyai arcát verdesték. Kotkodácsol, vartyogott, de San-Sang magához szorította a fejét. Hazament.

Mire hazaért, elhagyta minden ereje. A tyúk elszabadult a kezéből; utánakapott, a lábánál fogva kapta el. Dühödten szemezett az állattal, azután kicsavarta a nyakát. Már nem adott hangot, csak szárnyával csapkodott, lábával végigkarmolta San-Sang kezét. Fájdalmában dühödten csavargatta az állat nyakát, mire az nem mozdult.

Kifújta magát. Ahogy elnézett a tyúk felett, pillantása gyerekeire tévedt: ott ülnek a vackukon, meredten nézik, mit csinál. Földhöz csapta az állatot, a tyúk megfordult a tengelye körül, lábára állt, csapkodott a szárnyával.

– Jaj, még él!

Ebben a pillanatban motoszkálás zaja hallatszott az ajtó irányából. Kim fia váratlanul belépett.

– Ne segítek? – kérdezte, és felkapta az állatot az ámuldozó San-Sang elől. Sarkon fordult, és kiment.

Amikor visszatért a tyúkkal, a tyúknak már hiányzott a feje. Nyaka körül alvadt vércsomók. San-Sang lassan magához tért. Megragadta a tyúkot, fosztani kezdte róla a tollat.

– En is ehetek belőle? – kérdezte Szun-Szok.

– Hát persze hogy ehetsz! Bolond lennél, ha nem ennél belőle!

Mikor a kopasztással végzett, begyújtott.

Másnap reggel a házban mindent tyúktoll borított. A tyúknak annyi húsa volt, hogy San-Sang és Szun-Szok nem bírta megenni. Csun-Hi egy falatot sem evett belőle.

A nap már magasan járt, San-Sang várta, mikor jönnek a látogatói. Lelkileg felkészült mindenre, arra is, hogy letolvajozzák, elcipelik Bokuék házához, és jól helybenhagyják. Szinte várakozón pislogott az ajtó felé.

Dél is elmúlt, mire megzörgették az ajtót. San-Sang nem mozdult a vackán. „Legyen bárki is – gondolta –, jöjjön

csak be nyugodtan, és nézze meg a tollas szobát.”

Kim fia volt:

– Van itthon valaki?

Hirtelen eszébe jutott az éjszakai jelenet. Valósággal megörült, hogy a Kim fia börtönviselt.

Még ki sem mondta a „kerülj beljebb”-et, a jövevény már benn volt a házban.

– Egyél a tegnapi csirkéből.

Kim fia szó nélkül odalépett hozzá. San-Sang azon töprengett, miért jöhetett a fiú, talán a tegnapi dolgokról vagy Csun-Hiről szeretne kérdezősködni?

Messziről hangok hallatszottak. Mintha hatalmas tömeg közeledne.

– Jönnék! Jönnék! – hadonászott Kim fia az ajtóban.

– Gyertek ti is, nézzétek meg! A Pek úr fia vonul erre a menyasszonyával.

San-Sangot igazán hidegen hagyta a Pekék esküvője, a menet, de azért szerette volna, ha Szun-Szok is látja a parádét.

– Szun-Szok, eredj már ki!

San-Sang felült a vackán. Látta az elléptető lovak patáit. Rengeteg ló. A paták fölött megpillantott egy koronaszerű sapkát. Ez lehet a Pek úr elsőszülött fia – gondolta magában, és kíváncsian kirohant. A lovas csoportok között pirosra festett, fekete lakkal díszített ünnepi hintók haladtak.

– Azt mondják – újságolta Kim fia –, a menet négy mérföld hosszú. A menyasszony kelengyéjét egy-egy gyalogos csapat hordja. Azt is beszélik, a menyasszony rokonságából százan vannak . . .

San-Sang bekiabált:

– Csun-Hi, gyere már ki te is!

De Csun-Hi nem mozdult.

Ameddig csak ellátott, mindenütt az ünneplő tömeg. Ételdobozokat is vittek magukkal. Zenészek meneteltek,

kezükből a hangszerükkel. Bambuszszípok, aranyszípok, dobok, csengők.

– Ma estére meghívjuk magunkat Pekékhez – mondta a Kim fia.

San-Sang megfordult.

A fiú karjaiban tartotta Csun-Hit. Mindketten a távolba néztek, messze, a menet vége felé.

Hát igen. Csun-Hinek egyszer úgyszólván bekötné valaki a fejét. S ha már egyszer ez a fiú őt is szereti, gondozná is – miért ne lehetne az a valaki éppen a Kim fia?